

VDGH-T. Derde Adventszondag 4 december 2022. 'Zij die in het donker wonen worden door een helder licht beschenen'. Jesaja 9:1-16; Lukas 1:26-38; Jesaja 2:2-5. Ds. Pieter Post.

Overall verlichten mensen hun buurten en huizen, en versieren winkeliers hun straten. Nu de dagen korter zijn, voelen we een onmiskenbaar verlangen naar licht. Niet alleen in deze seizoenperiode van het late najaar, maar ook op een symbolische manier hebben donker en licht altijd hun betekenis gehad. Het zijn de beelden geworden waarmee wij kwaad en goed, verdrukking en bevrijding, en onverschilligheid en solidariteit aanduiden. Zolang wij bestaan heeft de donkerte altijd veel in zijn macht. Wij moeten ons best doen om de duisternis te verdrijven. Maar het is ons gegeven om dat te kunnen. Ten diepste is er een drijfveer in ons mensen om van betekenis te zijn en er voor de ander te zijn.

Ik weet dat dat vragen oproept om dat zo te stellen, gezien de toenemende individualisering en armoede, het onderscheid in salariering en prestatiedruk die één op de vier Nederlanders gedeprimeerd maakt. Je zou daarvan kunnen maken dat er velen zijn die in duisternis wonen, zonder vooruitzicht en hoop. Voor hen blijft een bloembol een bloembol, een pit een pit, en wellicht zullen ze nooit een vlinder zien fladderen. Deze mensen hunkeren naar licht, naar verlichting. En dan zijn er de verhalen van mensen, die onverwacht een pakket op de stoep zien staan, van wie dat is weten ze niet. Een gebaar van goedheid van andere mensen die wijzen op het bestaan van de krokus, de appelboom en de vlinder. Zij bieden licht in donkerte. In het grotere geheel zijn wij maar een mopperig landje, maar er gebeurt van alles aan het verlenen van onderdak aan vluchtelingen, en springen mensen op de bres voor wie onrecht wordt aangedaan, denkend aan de toeslagenaffaire. Er staan ook verontruste mensen op die de viering van 150 jaar afschaffing van de slavernij volgend jaar, aangrijpen om heldennamen waaraan het bloed kleeft van de tot slaaf gemaakten, uit het straatbeeld te verwijderen. Anderen grijpen dat aan en zeggen: laat die beelden maar staan, en vertel het verhaal er maar bij aan de toekomstige generaties: Wees jij anders. Er zit in ons mensen linksom of rechtsom een kant die de wereld vooruit wil helpen. Dat wij en toekomstige generaties leren van het verleden. Die drijfveer is een lichtpuntje, en maakt van ons mensen verwachtingsvolle wezens die zich gericht houden op het nieuwe en wonderbaarlijke. Die de bakens verzetten, en het licht gunnen door iets heen te breken dat wij voor ondoordringbaar hielden.

'There is a crack in everything, that's how the light gets in', is een liedregeltje van Leonard Cohen (in: *Anthem*). In alles zit een barst, zo komt het licht naar binnen. Dat gaat terug op een man die zijn been verloor. Hij trok zich terug in een klooster en voelde zich gebroken over wat hem was overkomen. Om zijn verdriet een plaats te geven maakte hij tekeningen. Hij tekende gebarsten vazen en andere beschadigde voorwerpen. Uiteindelijk vond hij innerlijke rust en veranderde zijn kijk op het leven. Maar hij bleef barsten in vazen tekenen. Op een keer vroeg iemand hem waarom hij dat bleef doen. Hij antwoordde: 'Door een barst komt het licht naar binnen'. Het is er met andere woorden niet mee gezegd dat wat ons overkomt zonder perspectief is. In het onherstelbare, in het onherroepelijke liggen soms de zaadjes voor nieuwe openingen. Om daaraan herinnerd te blijven bleef de man mooie vazen met een barst tekenen. Wat mooi is, is kwetsbaar, kan beschadigd raken, maar wat ook een kans om door de wonden heen het licht door te laten.

Zo kwam dat eeuwenoude boek met zijn levensverhalen over God en de mensen als een lichtflits binnen in een weerbarstige wereld. En er werden mensen door gegrepen, een hele kerkgeschiedenis vol. Zij werden de fakkeldragers van Zijn woord. In hen ging iets schuil van Gods welbehagen. Zij richtten zich op wat nog komen zou. Zij lieten hun licht schijnen over wie in het donker wonen. Zij anticepeerden op de dag dat alle volkeren hun zwaarden omgesmeed hebben tot ploegscharen en hun speren tot snoeimessen. Zij volgden Maria's kind dat een koningschap zal vervullen die eeuwig zal duren. Zij zongen met haar God de lof toe omdat Hij zich bekommert over de minste mens – en Hij machtigen van hun troon stoten zal. Zij vertrouwden erop dat bij God niets onmogelijk was, toen de oudere Elisabeth nog zwanger werd. Die mensen leefden niet in de verleden tijd, maar leefden in

de toekomstige tijd, zij waren hun tijd ver vooruit. Zij werden toekomstmensen genoemd. En zij verzamelden zich in gemeenten die zich niet langer vereenzelvigden met de wereld van zwaarden en speren.

Toch doofden er fakkels. En het werd weer donker. Toekomstmensen zetten de klok weer terug, zelfs stil. Soms omdat er weinig verdraagzaamheid was jegens andere mensen en volkeren. Het evangelie van de vrede werd gewapenderhand verkondigd. Soms ook om zichzelf te verdedigen. Er bestaat een spotprent van een doopsgezinde dominee van ruim tweehonderd jaar geleden. Hij staat op de kansel. Je ziet dat de ene helft van zijn kleding een domineeskostuum is, en de andere helft is een soldatenkostuum. Men dreef de spot met doopsgezinden die altijd voor weerloze christenen doorgingen. Zie eens hoe inconsequent ze zijn. Maar ze waren ook bestempeld als een tweederangs kerkvolk. In de strijd tussen patriotten en oranjegezinden namen de patriotse doopsgezinden de wapenen op omdat ze kansen zagen onder het juk van de gereformeerde oranjegezinden vandaan te komen. Waarin zij en de remonstranten en andere hervormden, in slaagden. Maar wat een verwarring. De fakkeldragers van Gods Woord dat licht moest brengen raakten zelf in een donkere wereld verstrikt. En we zien dat nog steeds om ons heen waar kerken mensen buitensluiten of oorlogen aanmoedigen, zoals de Russisch Orthodoxe Kerk in de persoon van Kirill. We zien nog steeds hoe stigma's wonden slaan in de levens van mensen, hoe er wordt geworsteld of de kerk nog wel het evangelie brengt dat het heil der wereld is? Hoe dichterbij huis predikanten beslissen hun kerken te verlaten omdat ze het niet eens kunnen worden met een kerkelijk beleid dat de acceptatie van LHTBI-gemeenschap omarmt. En wellicht zullen zij zeggen: wij begrijpen niet dat jullie zo kerk of gemeente kunnen zijn.

In alles zit een barst, zo komt het licht naar binnen. Zijn we sterk genoeg om door wonden heen het licht door te laten breken? Er is zo'n gemeente hier op deze plaats, al eeuwenlang. De mensen die in deze Vermaning of in de Westerkerk komen, dat zijn wij. Wij horen hier woorden van toekomst, van geloof, hoop en liefde. Wij worden daar telkens weer mee gevoed. Wij moeten daarvan in verwachting raken, om de verlossing die gloort aan de horizon. Laten wij dat verhaal van God met de mensen door zetten. Laten wij de duisternis verdrijven bij wie in donkerte gezeten zijn. Laten wij dat licht zijn dat door barsten heen naar binnen komt. Wat zullen we daarop dan zeggen? Laten we zeggen: Kome wat komt, maar zo moge het zijn.